

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 173/21

Luksemburg, 6 października 2021 r.

Wyrok w sprawie C-487/19

W.Ż. (Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego
– powołanie)

Przeniesienie sędziego bez jego zgody do innego sądu lub między dwoma wydziałami tego samego sądu może naruszać zasady nieusuwalności i niezawisłości sędziów

Postanowienie, na mocy którego organ orzekający w ostatniej instancji i w składzie jednego sędziego odrzucił odwołanie sędziego przeniesionego wbrew jego woli, należy uznać za niebyłe, jeżeli powołanie owego sędziego orzekającego jednoosobowo nastąpiło z rażącym naruszeniem podstawowych norm dotyczących ustroju i funkcjonowania rozpatrywanego systemu sądownictwa

We wrześniu 2018 r. sędzia W. Ż. został przeniesiony z wydziału Sądu Okręgowego w K. (Polska), w którym dotąd orzekał, do innego wydziału tego sądu. Od tej decyzji W.Ż. odwołał się do Krajowej Rady Sądownictwa („KRS”), która uchwałą z dnia 21 września 2018 r. umorzyła postępowanie w sprawie jego odwołania. Następnie W.Ż. wniósł od tej uchwały odwołanie do Sądu Najwyższego (Polska).

Równocześnie z tym odwołaniem W. Ż. wystąpił z wnioskiem o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych („IKNiSP”) tego sądu, która co do zasady jest właściwa do rozpoznania tego odwołania. Twierdził on, że ze względu na sposób ich powołania członkowie tej izby nie dają wymaganej rękojmi niezawisłości i bezstronności.

W tym względzie W. Ż. podnosi w szczególności, że wniosek o powołanie do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego dotyczący wszystkich osób orzekających w IKNiSP objętych wnioskiem o wyłączenie był zawarty w uchwale KRS nr 331/2018 z dnia 28 sierpnia 2018 r. Uchwała ta stała się w całości przedmiotem odwołania do Naczelnego Sądu Administracyjnego (Polska) wniesionego przez innych uczestników postępowania nominacyjnego, których kandydatur KRS nie przedstawiła Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej w celu powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego. Mimo tego odwołania i wstrzymania wykonania tej uchwały przez Naczelnny Sąd Administracyjny, Prezydent RP powołał niektórych z kandydatów przedstawionych we wspomnianej uchwale do pełnienia urzędu sędziego w IKNiSP.

Pomimo toczącego się postępowania, Prezydent RP, w dniu 20 lutego 2019 r., wręczył następnie A.S. – na podstawie wspomnianej uchwały KRS nr 331/2018 – akt powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego w IKNiSP. W dniu 8 marca 2019 r., tuż przed rozpoczęciem posiedzenia w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego, która miała rozpoznać wskazany powyżej wniosek o wyłączenie, A.S., orzekając w składzie jednego sędziego IKNiSP, wydał – nie dysponując aktami sprawy i bez wysłuchania W.Ż. – postanowienie o odrzuceniu odwołania W.Ż. ze względu na jego niedopuszczalność.

W tym kontekście Izba Cywilna Sądu Najwyższego zwróciła się do Trybunału w trybie prejudycjalnym.

W ogłoszonym dziś wyroku Trybunał przypomniał przede wszystkim, że zasada skutecznej ochrony sądowej praw, jakie jednostki wywodzą z prawa Unii, stanowi zasadę ogólną prawa Unii, wynikającą z tradycji konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskim, wyrażoną

w europejskiej Konwencji praw człowieka i podstawowych wolności¹ oraz potwierdzoną obecnie w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej² („karta praw podstawowych”). Następnie Trybunał podkreślił, że **sąd należący do polskiego sądownictwa powszechnego, jakim jest sąd okręgowy, w którym W.Ż. orzeka jako sędzia**, może w określonych przypadkach orzekać o kwestiach związanych ze stosowaniem lub z wykładnią prawa Unii oraz że w związku z tym **należy on, jako sąd w znaczeniu zdefiniowanym w tym prawie, do polskiego systemu środków odwoławczych „w dziedzinach objętych prawem Unii” w rozumieniu TUE³**. Dla zagwarantowania, by taki sąd mógł sam zapewniać wymaganą w ten sposób skuteczną ochronę prawną, kluczowe jest zachowanie jego niezależności.

W ocenie Trybunału **przeniesienie sędziego bez jego zgody do innego sądu lub między dwoma wydziałami tego samego sądu może naruszać zasady nieusuwalności i niezawisłości sędziów**. Takie przeniesienie może bowiem stanowić środek służący kontrolowaniu treści orzeczeń sądowych, ponieważ nie tylko może ono wpływać na zakres spraw przydzielanych danym sędziom do rozpoznania i prowadzenie spraw, które mają oni w swoim referacie, ale również może ono mieć istotne następstwa dla życia i kariery tych sędziów oraz wywoływać skutki analogiczne do tych, z którymi wiążą się kary dyscyplinarne. W tym kontekście Trybunał uściślił, że **wymóg niezawisłości sędziowskiej oznacza, że system regulujący przeniesienie sędziego bez jego zgody musi zawierać, podobnie jak przepisy z zakresu odpowiedzialności dyscyplinarnej, w szczególności gwarancje niezbędne do wyłączenia wszelkiego ryzyka, że ta niezawisłość zostanie zagrożona poprzez bezpośrednio lub pośrednio ingerencje z zewnątrz**. A zatem istotne jest to, aby środki w postaci przeniesienia sędziego bez jego zgody – nawet gdy są one, jak w kontekście sprawy w postępowaniu przed sądem krajowym, przyjmowane przez prezesa sądu, w którym orzeka dany sędzia, w oderwaniu od systemu odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów – mogły być podejmowane wyłącznie z uzasadnionych powodów związanych w szczególności z wykorzystaniem dostępnych zasobów pozwalających na zapewnienie należytego sprawowania wymiaru sprawiedliwości oraz aby takie decyzje mogły podlegać zaskarżeniu na drodze sądowej zgodnie z procedurą w pełni gwarantującą prawa potwierdzone w karcie praw podstawowych, w tym prawo do obrony.

Trybunał wypowiedział się wreszcie co do kwestii, czy z uwagi na **okoliczności, w jakich doszło do powołania A.S.**, tego sędziego można uznać za „niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu prawa Unii”. Wskazał on w tym względzie, że omawiane okoliczności⁴ **rozpatrywane łącznie mogą, z zastrzeżeniem ostatecznej oceny, której przeprowadzenie należy w tym względzie do sądu krajowego, z jednej strony prowadzić do wniosku, że powołanie sędziego, o którym tu mowa, nastąpiło z rażącym naruszeniem podstawowych reguł procedury powoływania sędziów Sądu Najwyższego stanowiących integralną część ustroju i funkcjonowania polskiego systemu sądownictwa**. Z drugiej strony i z tym samym zastrzeżeniem, **ogół owych okoliczności może także skłonić sąd krajowy do przyjęcia wniosku, że warunki, w jakich doszło do powołania sędziego, o którym tu mowa, zagroziły prawidłowości skutku, do którego doprowadził proces nominacyjny, przyczyniając się do wzbudzenia w przekonaniu jednostek uzasadnionych wątpliwości co do niepodatności tego sędziego na czynniki zewnętrzne oraz jego neutralności względem ścierających się przed nim interesów, oraz do wystąpienia braku widocznych oznak niezawisłości lub bezstronności tego sędziego, co mogłoby podważyć zaufanie, jakie sądownictwo powinno budzić w jednostkach w społeczeństwie demokratycznym i państwie prawnym**.

---

¹ Artykuły 6 i 13.

² Artykuł 47.

³ Artykuł 19 ust. 1 akapit drugi.

⁴ A mianowicie fakt, że: 1) powołanie sędziego, o którym tu mowa, nastąpiło z naruszeniem ostatecznego postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego, na mocy którego wstrzymano wykonanie uchwały nr 331/2018; 2) do powołania tego doszło bez oczekiwania na wyrok Trybunału, jaki miał zapaść w sprawie A.B. i in. (powołanie sędziów Sądu Najwyższego – odwołanie), [C-824/18](#) (zob. także komunikat prasowy nr [31/21](#)), co naruszyło skuteczność systemu odesłania prejudycjalnego ustanowionego w art. 267 TFUE; 3) niezależność KRS, która przedstawiła wniosek o powołanie tego sędziego, wzbudza uzasadnione wątpliwości; 4) do powołania i do wydania omawianego postanowienia o niedopuszczalności doszło, pomimo że Sąd Najwyższy (Izba Cywilna) nie rozpoznał jeszcze wniosku o wyłączenie dotyczącego wszystkich sędziów wcześniej powołanych do IKNiSP.

Jeżeli sąd krajowy doszedłby do takich wniosków, należałoby stwierdzić, że okoliczności, w jakich doszło do powołania sędziego, o którym tu mowa, w tym przypadku pozwalają wykluczyć, by taki sędzia orzekający w jednoosobowym składzie mógł stanowić niezawisły i bezsporny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy, i stoją na przeszkodzie orzekaniu w takim składzie w przedmiocie środka w postaci przeniesienia sędziego, takiego jak W.Ż., bez jego zgody, który to sędzia jest w określonych przypadkach umocowany do dokonywania wykładni i stosowania prawa Unii. W takim przypadku, zgodnie z zasadą pierwszeństwa prawa Unii, sporne postanowienie o niedopuszczalności powinno zostać uznane za niebyłe, czemu nie może stanąć na przeszkodzie żaden przepis prawa krajowego.

Trybunał wywiódł z tego, że sąd krajowy rozpoznający wniosek o wyłączenie sędziego zgłoszony w związku z odwołaniem, w którym sędzia sądu umocowanego do dokonywania wykładni i stosowania prawa Unii kwestionuje decyzję o przeniesieniu go bez jego zgody, powinien – gdy taka konsekwencja jest z punktu widzenia danej sytuacji procesowej nieodzowna dla zagwarantowania pierwszeństwa prawa Unii – uznać za niebyłe postanowienie, na mocy którego organ orzekający w ostatniej instancji i w składzie jednego sędziego odrzucił to odwołanie, jeżeli z całokształtu warunków i okoliczności, w jakich został przeprowadzony proces powołania tego sędziego orzekającego jednoosobowo, wynika, że owo powołanie nastąpiło z rażącym naruszeniem podstawowych norm stanowiących integralną część ustroju i funkcjonowania rozpatrywanego systemu sądownictwa oraz że zagrożona jest prawidłowość skutku, do którego doprowadził wspomniany proces, przez co w przekonaniu jednostek mogły powstać uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności sędziego, o którym tu mowa, wobec czego owego postanowienia nie można uznać za wydane przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku oraz jego streszczenie są publikowane na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 22964106.